

SAVARIA ORSZÁGOS TÖRTÉNELEM TANTÁRGYI VERSENY

a 9. évfolyam számára

2022-2023. TANÉV

ORSZÁGOS DÖNTŐ

2023. április. 21. 15.30 – 17.30

***Kedves Versenyző! Válaszait olvashatóan írja le!
Hiba esetén egyértelműen - egy áthúzással - javítson!***

A versenyző kódszáma:

Csak a megfelelően végrehajtott válaszadás fogadható el!

A feladatsorban szereplő források hivatkozásai az értékelési útmutatóban található!

Maximum: 100 pont

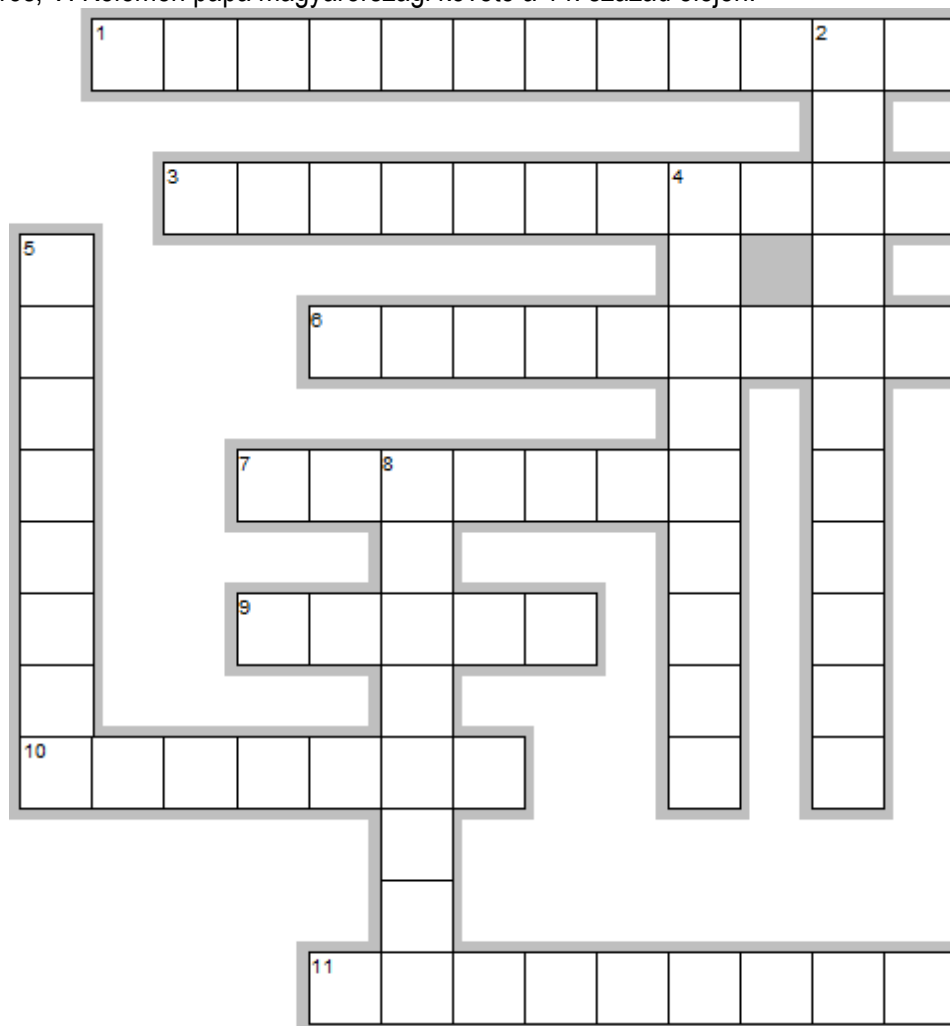
Elért pontszám:

1. feladat**Oldja meg a keresztrejtvényt!****11 pont/...****Vízszintes**

1. A lélekvándorlás latin eredetű elnevezése.
3. India egyik leghíresebb történelmi eposzának címe.
6. Személynév, keresztnéve Dezső, I. Károly megmentője a havasalföldi hadjáratában, páncélt cserélt a királlyal.
7. Latin eredetű szó, az egyik jelentése a pápai követekre vonatkozik.
9. A soltészhez hasonló feladatkörű és jogállású telepítő személy a középkori Magyar Királyság keleti területein.
10. A Balkánon elterjedt középkori eretnecség hívét nevezték így.
11. Az indiai kasztrendszer harcosainak elnevezése, akik feladata a társadalmi rend védelme volt.

Függőleges

2. Latin eredetű szó, ami a törvényes uralkodó nélküli állapot elnevezése.
4. Olyan írástechnika, amely során az írás faragással, véséssel, karcólással történik, az egyes betűket különböző vésetekkel jelölik.
5. India része, ami északnyugaton található. Az árják betelepülésének kezdeti helyszíne az öt folyó vidéke.
8. Bíboros, V. Kelemen pápa magyarországi követe a 14. század elején.

EclipseCrossword.com

2. feladat**Válaszoljon** a képi forrásrészletekhez kapcsolódó kérdésekre a Magyarország története videó alapján!**8 pont/...**

1. kép

Kérdések az 1. képhez kapcsolódóan:

a) **Kinek** tulajdonították a kardot 1368-as leltári feljegyzés szerint?

.....

b) **Melyik** székesegyházban őrzik a kardot?

.....

Kérdések a 2. képhez kapcsolódóan:

c) **Kiknek** a neve szerepel az emlékművön?

.....

.....

d) **Melyik** évszám (év, hó, nap) látható rajta?

.....

2. kép

3. kép

Kérdések a 3. képhez kapcsolódóan:

e) **Hol** található a képen látható vármaradvány?

.....

f) **Mi** a neve a király merénylőinek (3 fő)?

.....

.....

.....

Kérdések a 4. képhez kapcsolódóan:

g) **Mi** a mű címe?

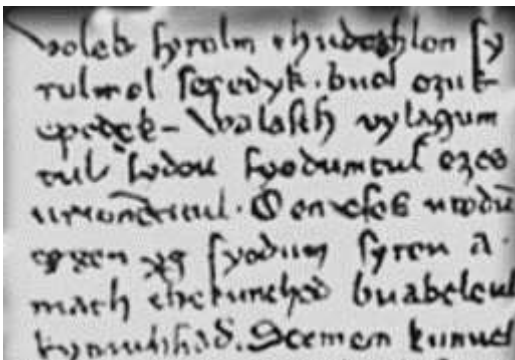
.....

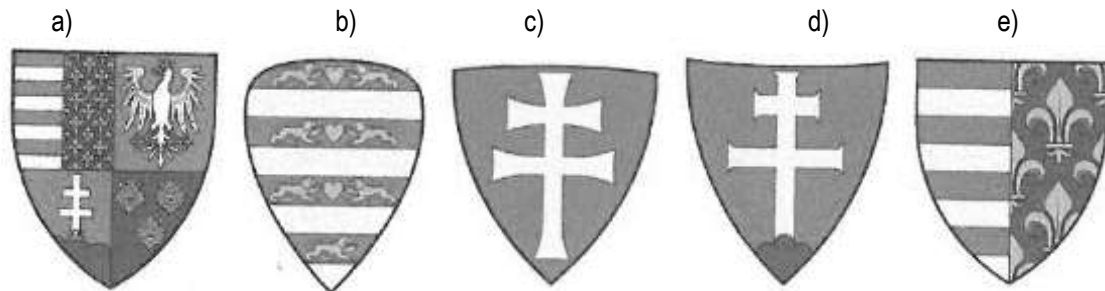
h) **Melyik** részén találták meg a kódexben ezt a szöveget?

.....

.....

4. kép

3. feladat**Párosítsa** az adatokat az uralkodók neveihez a táblázatban! **Válaszoljon** betűjelekkel!**10 pont/...**

- f) Először jelent meg a címerben a kettős kereszt, valószínűleg bizánci mintára.
 g) Az oroszánok a királyi hatalmat jelképezték ekkor, nem területre/országrészre utaltak.
 h) Itt jelent meg először a kettős kereszt talpzataként a zöld hármashalom.
 i) A heraldikai bal oldalon az Anjoukra utaló liliom található.
 j) A címer 1370 után keletkezhetett.

Uralkodók	Címer betűjele	Címer jellemzője
III. Béla		
II. András		
IV. László		
I. Károly		
I. Lajos		

4. feladat**Karikázza be** a helyes megoldás számát vagy az X jelet!**14 pont/...**

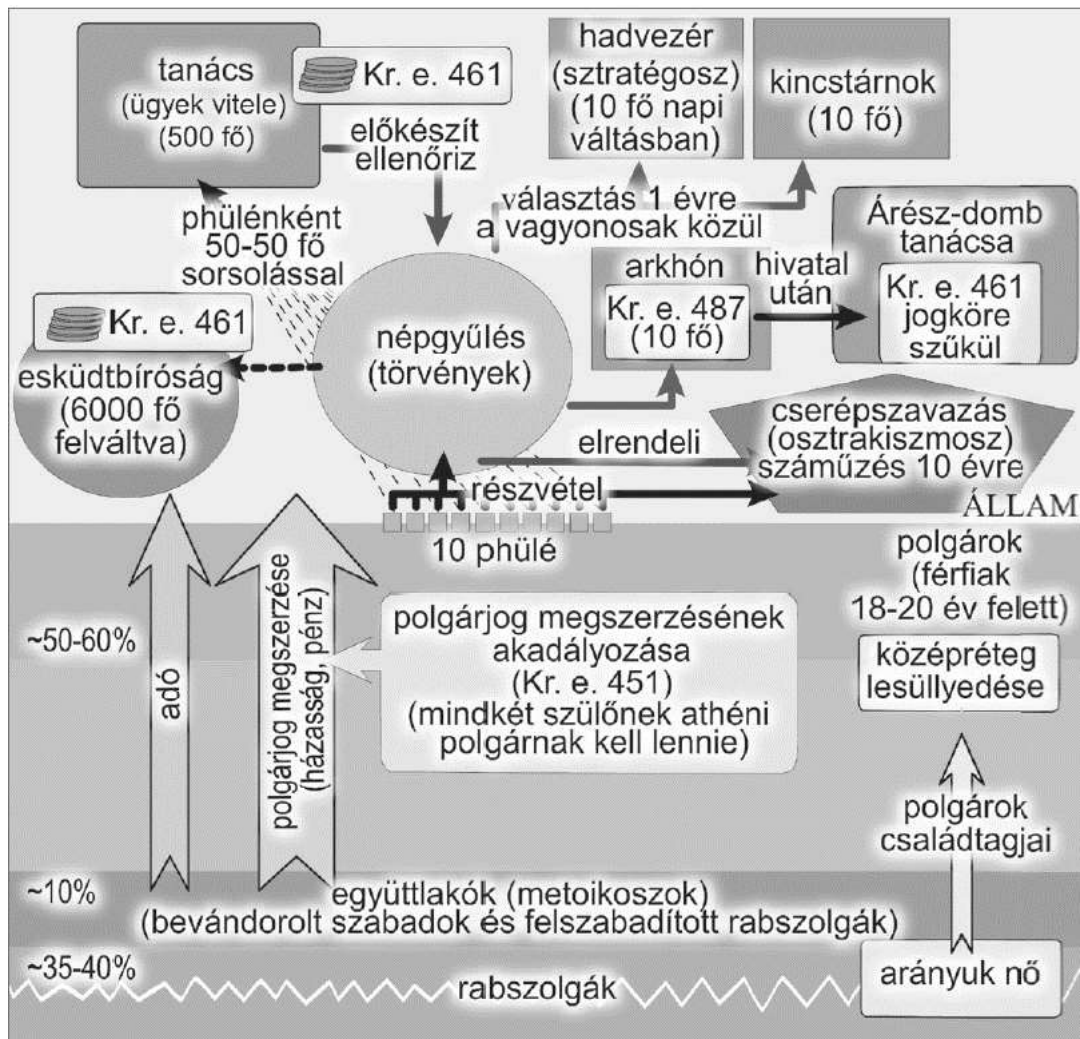
- a) **Ki** volt a Nápolyi Királyság hűbérura a 14. század elején?
 1. az Anjouk X a pápa 2. a francia király
- b) **Ki** győzte le Hektort a trójai mondakör szerint?
 1. Odüsszeusz X Patroklosz 2. Akhilleusz
- c) **Mi** okozta Patroklosz halálát?
 1. dárda X nyíl 2. kard
- d) **Melyik** város nem félszigeten helyezkedett el?
 1. Spárta X Karthágó 2. Róma
- e) **Melyik** birodalomhoz kapcsolható közvetlenül a dareikosz kifejezés?
 1. egyiptomi X óperzsa 2. római
- f) **Melyik** kifejezés jelöli a szabad, teljes jogú személyt Hammurapi-törvénykönyvében?
 1. awélum X muskénium 2. wardum
- g) **Kik** végezték Rómában a vagyonbecslést?
 1. praetorok X consulok 2. censorok
- h) **Mikortól** választhattak néptribunust a plebejusok Rómában?
 1. Kr. e. 494 X Kr. e. 451 2. Kr. e. 443
- i) **Ki** írt művet Jugurtha háborújáról?
 1. Caesar X Sallustius 2. Polübiosz
- j) **Melyik** csata döntött Caesar és Pompeius között?
 1. Philippi X Actium 2. Pharszalos
- k) **Ki** volt Rómában császár a teutoburgi erdőben germánoktól elszenvedett vereség idején?
 1. Augustus X Traianus 2. Constantinus
- l) **Hol** építették fel Rómában Augustus mauzóleumát?
 1. Palatinus X Mars-mező 2. Forum Romanum
- m) **Melyik** a szárazföldi közlekedés egyik eszköze a Római Birodalomban?
 1. carucca X hodometer 2. milliarium
- n) **Melyik** réteg volt a legmélyebben a római út építése során?
 1. döngölt kavics mésszel X döngölt agyaggal kötött kő 2. homok-tégla törmelék

5. feladat

Válaszoljon az ábra és ismeretei segítségével a feladatokra!

9 pont/...

Hiányos válasz nem fogadható el!

- a) **Melyik** városállam államszervezetét és társadalmát mutatja az ábra?
- b) **Hányadik** évezredre vonatkoznak az adatok?
- c) **Melyik** társadalmi réteg adózott a polisznak az ábra alapján?
- d)-e) **Mely** hatalmi ághoz tartoznának az alábbi szervezetek napjainkban? *A hibátlan megoldásért jár 2 pont!*
 esküdtbíróság:
- öt százak tanácsa:
- népgyűlés:
- f) **Melyik** társadalmi réteg aránya nő az adott időszakban nagyobb mértékben?
- g) **Mely** hivatalokban történő részvételért kaptak a polgárok napidíjat Kr. e. 451-ben? **Nevezzen meg kettőt!**

- h) **Soroljon** fel az ábra alapján három különböző típusú polgárjogot! *Használhat más szakszót is!*

- i) **Melyik** szervezet rendelkezhetett a cserépszavazással?

6. feladat**Feltételezés** vagy **következtetés** az állítás ugyanahhoz a tárgyhoz kapcsolódó képi források esetében?**Jelölje** megoldását X jellel! Az ön forrásának/megállapításának része a képaláírás is!**10 pont/...**

Hoplita párbaj és fegyverzet ábrázolása különböző nézőpontból egy görög vázán

Állítás	Feltételezés	Következtetés
a) A képeken látható tárgyi emléken maradt fenn a hoplita ábrázolás.		
b) A szakemberek vagy tulajdonosok a sérült részeket kijavították.		
c) A váza készítési helye bizonyosan Athén.		
d) Nem díszítették a tárgyat minden oldalán.		
e) A hopliták pajzsai bronzból is készülhettek.		
f) Négy férfi ábrázolása látható a vázán.		
g) Az adott tárgyban eredetileg bort tárolhattak.		
h) Az egyik pajzson kettő delfin fedezhető fel díszítésként.		
i) Lehet, hogy múzeumi/kiállítási tárgyról van szó.		
j) A hopliták harcolhattak karddal is.		

7. feladat**Oldja meg** a szöveghez kapcsolódó feladatokat!

7 pont/...

„Tehát a filozófiai tudományok mellett, amelyek az értelem segítségével vizsgálódnak, szükség volt a szenttudományra, amely a kinyilatkoztatásra támaszkodik [...] azokat a dolgokat, amelyek az emberi megismerést meghaladják, az embernek nem kell értelmével kutatnia, mindazonáltal ezeket Isten kinyilatkoztatta, és a hit által kell megragadnunk [...] Ezenkívül a szent tanítás az emberi észet is használja. Noha nem a hit bizonyítására, mivel ez eltörölné a hit érdemét, hanem egyéb, eme tanításban előadott dolgok megmutatására. És mivel a kegyelem nem eltörli, hanem tökéletesíti a természetet, szükségszerű, hogy a természetes ész a hitet szolgálja, miként az akarat természetes hajlama is a szeretet parancsát követi.”

Részletek a Summa Theologiae című műből

- a) **Ki** a szöveg szerzője?
- b) **Írja le** a „szenttudomány” kifejezés latin eredetű szakszavát!
- c) **Melyik** ókori görög filozófusnak a gondolataira építik a fenti gondolatmenetet?
- d) **Mi** a szövegben kifejtett középkori keresztény bölcseleti irányzathoz kapcsolódó fogalom neve?
- e) Az értelem vagy a hit az elsődleges a szöveg szerint?
- f) **Kihez/mihez** kell fordulni az emberi megismerést meghaladó esetekben?
- g) **Melyik** alapvető keresztény isteni erényt nem említi a szöveg?

8. feladat**Egészítse ki** a szakirodalomból választott szöveget az Anjou-kor szellemi életére vonatkozóan!**Figyeljen** a helyesírásra és a nyelvhelyességre!

9 pont/...

A kor kőfaragása, szobrászata csak töredékesen élte át az évszázadok hanyattatásait. Legismertebb emlékek a visegrádi díszkút faragványai és a Kolozsvári testvérek (a) -szobra, amely ma (b) -ban/-ben áll... A könyvfestészet legismertebb mesterművei is a királyok vagy környezetük számára készültek. Ezek sorában a legismertebb a Magyar (c) Legendárium, a Nécsei (d) és a Képes Krónika... A Képes Krónika (1932-ben került Bécsből az Országos (e) Könyvtárba – ezért szokták Bécsi Képes Krónikának is nevezni) a(z) /népnév/ (f) történetével kezdődik, és Károly Róbert /személynév/ (g) elleni hadjáratával zárul. A megrendelő minden valószínűség szerint /személynév/ (h) volt... A Krónika szerzőjét a kutatók többsége /teljes név/ (i) székesfehérvári örkanonokkal azonosítja.

Herber – Martos – Moss – Tisza: Történelem 3. alapján

9. feladat**Azonosítsa** a történelmi/bibliai/mitológiai személyeket vagy a történetírókat az idézetek alapján! **7 pont/...***Írja megoldását a szöveg feletti pontozott vonalra!*

a)

„Tizenkilenc éves koromban a magam elhatározásából és a magam költségén hadsereget szerveztem, amelynek segítségével a párturalomtól szorongatott államot felszabadítottam... Atyám gyilkosainak istentelen tettét törvényes ítélettel megtoroltam: száműztem, majd amikor fegyverrel támadtak az állam ellen, nyílt csatában kétszer is legyőztem őket.”

b)

„Világ világa,
virágnak virága,
keserűen kinzatul,
vos szegekkel veretül!”

c)

„[...] a nép kedvét kereste, de mert nem volt annyi pénze és vagyona, mint Kimónnak, aki pénzt osztogatott a szegényebbeknek [...], ezért folyamodott az állami juttatások rendszeréhez. [...] Törvényszékiapidíjakkal, s [...] közsegélyekkel megnyerte magának a népet, és felhasználta az Areioszpagosz tanácsa ellen, amelynek ő maga nem volt tagja, mivel sorsolással sosem választották arkhónná. [...] Kimónt, mint Spárta barátját és a nép ellenségét [...] száműzette.”

d)

„Amikor tudomást szerzett róla, hogy Philipposz valami híres várost elfoglalt, vagy jelentős csatában győzött, nem örült a híreknek, hanem így szólt kortársaihoz: „Fiúk, apám mindent elvesz előlem, és nem hagy nekem lehetőséget, hogy veletek valami nagyot és dicsőt művelhessek!”

e)

„[...] minden egyiptomira ráparancsolt, hogy neki dolgozzék. Egy részüknek ki volt jelölve, hogy az Arab-hegység kőbányáiból a Nílusig húzzák a köveket. Másoknak meghagyta, hogy a folyamhoz szállított köveket átvigyük, és az ún. libüai hegységig húzzák; állandóan százezer ember dolgozott, háromhavonként felváltva. A nép sanyargatása közben tíz év alatt készült el az út, amelyen át a köveket húzták, oly munka, mely – nézetem szerint – nem sokkal kisebb, mint a piramis [felépítése]...”

f)

„Megtermett, izmos ember volt, magas növésű, de nem rendkívüli termetű: magassága tudvalevőleg hétszer annyi volt, mint lábának hosszúsága. [...] Minden hozzájárult ahhoz, hogy akár állt, akár ült, igen tekintélyes és méltóságos jelenségnek lássék. [...] Állandóan gyakorolta magát a lovaglásban és vadászatban [...] és gyakran edzette testét úszással. [...] Nemzeti, tehát frank ruhát viselt: lenvászon inget és ugyancsak lenvászonból készült nadrágot öltött magára, majd egy selyemmel beszegett tunikát és (hosszú) nadrágot; azután lábszárát tekerte körül, lábára sarut húzott.”

g)

„Első követői szegények voltak, a gazdagok félkegyelműnek, megszállottnak tartották. Ám egyre több követője akadt, és a helybeli gazdagok ellenállása miatt el kellett hagynia a várost. [...] Halálának éjszakáján egy félig emberi csatamén Jeruzsálembé repítette, ahol a próféta felemelkedett a mennyországba.”

